

EMLÉKEZÉS PÉTERI ZOLTÁN PROFESSZOR ÚRRA

KOMÁROMI László
egyetemi docens, dékán (PPKE JÁK)

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem 1995-ben alapított Jog- és Államtudományi Karának kezdetektől egyik fő küldetése, hogy „a közéletben szerepet vállaló keresztény világnézetű személyeket”,¹ jogászokat képezzen. A Kar kezdeti oktatási koncepciója szerint a képzés *nem* „a tételes joganyag teljes körű elsajátíttatására”, *hanem* „a konvertálható jogi tudás, jogászai gondolkodás és tájékozódás megadására” irányult, egyebek mellett „széles elméleti és történeti alapvetéssel” és „az összehasonlító joganyag ismertetésével”.² Ebből természetsszerűleg fakadt a történeti és elméleti tárgyak egyfajta fölértékelődése, jelentőségük megnövekedése.

Nyilvánvalóan nem volt mindegy, hogy ezeket – a jogászképzés egészében jellemzően propedeutikumként, bevezetőként szereplő – tantárgyakat kik és hogyan oktatják. Péteri Zoltán professzor úr ennek az irányvonalnak a Bevezetés a jogfogalmakba és az Államelmélet kötelező tantárgyak, valamint a jogösszehasonlítással összefüggő szabadon választható tárgyak októatójaként kiemelkedő képviselője volt, aki jelentős mértékben hozzájárult az induló jogi kar arculatának, az első évfolyamok világnézetének alakításához.

Bevezető, alapozó tárgyakat tanítani egy felsőoktatási képzésben nem föltétlenül hálás feladat. A hallgatók többsége természetsszerűleg a konkrétumokat – a jogászképzésben a részletszabályokat bemutató tételes jogi tárgyakat – keresi, hiszen sokan úgy érzik, hogy elsősorban ezektől lesznek igazán szakemberek, valódi jogászok. Ehhez képest első évfolyamon szinte csak propedeutikum-tárgyak szerepelnek. Péteri professzor úr az első pillanattól világossá tette, hogy a jogi képzés elsősorban egy jogi kultúra elsajátítását jelenti, a jogászt pedig „a jogászai éthosz, a jogászai hivatásra jellemző szakmai-erkölcsi szemlélet- és cselekvésmód” különbözteti meg más hivatásoktól, amely csak egy átfogó jogi műveltségre épülhet és amely „egy meghatározott értékrend vállalását és képviselését is jelenti”.³

¹ „A JÁK tantervi koncepciója, 1994. 12.” és „A JÁK szervezési koncepciója, 1995. 01.31.” ZLINSZKY János: *A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának kezdetei*. Budapest, Szent István Társulat, 2008. 99. és 104.

² ZLINSZKY i. m. 99–100.

³ PÉTERI Zoltán: *Bevezetés a jogfogalmakba. Előadások*. Budapest, Szent István Társulat, 2014. 3.

A Karon 1995-ben kezdett első jogász évfolyam tagjaként utólag visszatekintve, a tételes joganyag egyre hatalmasabbra növekedését és sűrű változásait is látva úgy vélem, hogy ennek az alapozó-bevezető tárgycsoportnak a jelentőségét nem lehet túlbecsülni. Péteri professzor úr azt a fogalmi, rendszer- és módszertani alapvetést és tisztázást nyújtotta számunkra, amely nélkül a jog szerzteágazó rendszerében eligazodni képtelenek lennénk.

Az egyetemi oktatót népszerűvé és munkájában sikeressé azonban nem az általa végzett feladat, az általa oktatott tantárgy fontossága teszi, hanem az őt más oktatóktól megkülönböztető tanári karaktere, személyisége, embersége, s nem utolsósorban a tanítványai iránti szeretete.

Kevesen vitatnák, hogy Péteri professzor úr a Kar egyik legkiválóbb – sokak szerint a legkiválóbb – előadója volt. A bonyolultabb fogalmakat, anyagrészeket is olyan jól követhetően, világosan, érthetően magyarázta, hogy azok megértéséhez nem volt szükség utólag külön utánajárársra. Jegyzetelni is nagyon jól lehetett. Előadásait fejből, szabadon tartotta; óravázlatába, melyet a katedrán tartott, csak néha-néha pillantott bele. Egyszer szűkebb körben elmondta, hogy ezeket az óravázlatokat évről-évre felülvizsgálja: nincs-e valami olyan újdonás az adott szakterületen, amely módosítást, kiegészítést tenne szükségessé. Kellemes bariton hangja betöltötte az egész termet. Mondandóját kiváló humorral fűszerezte; arca rezzzenéstelen maradt akkor is, amikor hallgatóságának már kicsordult a könnye a nevetéstől.

Széles látókörét, hatalmas műveltségét minden előadásán megcsodáltuk. Azon oktatóink közé tartozott, akiknek mondandójában a jog tudománya ezer szállal kapcsolódott az egyetemes emberi kultúrához. Természetes volt, hogy egy-egy alapvető fogalom magyarázatánál az antikvitástól napjainkig fölmerült legfontosabb nézetek mind előkerültek. Ehhez a műveltséghez hozzátartozott rendkívüli nyelvtudása is. Akiknek alkalmuk volt hallgatni a strasbourgi Nemzetközi Jogösszehasonlító Fakultáson, utóbb mesélték, hogy akár angolul, akár németül, akár franciául tartotta az órát, mondataiban hibát nem tudtak fölfedezni.

Tanáregyeniségének fontos vonása volt segítőkészsége, közvetlensége is. A tehetőség gondozást különösen fontosnak tartotta. Többen voltunk tagjai annak a személye körül kialakult szűkebb hallgatói körnek, akik minden szabadon választható tárgyát fölvevük és külön is eljártunk hozzá beszélgetni. Mindenkinek tudott olyan, egyénre szabott feladatot adni, ami érdemi erőfeszítést igényelt és hozzájárult személyes kibontakozásunkhoz. Az eredményt őszintén elismerte. Ugyanakkor nem rejtette véka alá kritikai észrevételeit sem. Ma is emlékszem, milyen sokat jelentett számomra, hogy elolvasta egyébként más tárgyából, más oktatóhoz írt évfolyamdolgozatomat és segített kigyomlálni belőle a megalapozatlan vagy túlzó megállapításokat, a tudományos műbe nem illő megfogalmazásokat. Sokakat támogatott abban is, hogy kijussanak a strasbourgi Nemzetközi Jogösszehasonlító Fakultásra.

Segítőkészségét kollégaként is megtapasztalhattuk. Egyszer, már a doktori fokozat megszerzése után, fölkerestem a közvetlen demokratikus eszmék és intézmények történetével foglalkozó kutatásom kapcsán. Széles körű olvasottságának, történeti tájé-

kozottságának is köszönhető, hogy nyomban tudott olyan kutatási irányokat mondani, amelyekről utóbb bebizonyosodott, hogy valóban érdemes volt azok felé elmozdulni.⁴

Míg a Karunk elindulásában közreműködő „nagy öregek” generációjának újabb tagját gyászoljuk, a hit fényénél bízhatunk abban is, hogy elhunyt oktatóink és kollégáink egyre növekvő köre odaátrol is segíti intézményünket küldetése megvalósításában. Tanításuk és személyes példájuk, melyet értékes kincsként hagytak ránk, kötelez. Válgják örök értékké, melyet magunk is élünk, gyarapítunk és továbbadunk!

⁴ Például ő adta az ötletet, hogy a közvetlen demokrácia hazai eszmetörténete kapcsán érdemes lenne megvizsgálni a magyar jakobinusok és az 1843–44-es centralista reformellenzékiek írásait. Vö.: KOMÁROMI László: Milestones in the History of Direct Democracy in Hungary. *Iustum Aequum Salutare*, 2013/4, 41–43.; KOMÁROMI László: Martinovics Ignác 1793. évi alkotmányterve különös tekintettel a közvetlen demokratikus intézményekre. *Jogtörténeti Szemle*, 2020/1, 9–14.

